

سیری در تاریکی‌های نمایش و ادبیات نمایشی ایران در عصر قاجار
جلد ۸ (ب)

نمضت «الکساندر دوما» در دوره قاجار

و

کاترین هووارد

(درام، نخستین منشور در ۵ پرده و ۸ تابلو)

ترجمه

میرزا یوسف خان اعصاب‌الملک

(حدود سال ۱۳۲۴-۱۳۲۵ هجری قمری)

نیایش پورحسن

کتاب گنجینه

- سرشناسه : پورحسن، نیایش، ۱۳۶۴ -
- عنوان و نام پدیدآور : نهضت الکساندر دوما در دوره قاجار و پهلوی (درام رمانتیک منثور در ۵ پرده و ۸ تابلو) / ترجمه میرزا یوسف خان اعتصام‌الملک؛ نیایش پورحسن، تهران: کتاب کوله‌پشتی، ۱۳۹۸.
- مشخصات نشر : تهران: کتاب کوله‌پشتی، ۱۳۹۸.
- مشخصات ظاهری : ۲ ج.
- فروست : سیری در تاریکی‌های نمایش و ادبیات نمایشی ایران در عصر قاجار؛ (۱۳۹۸).
- شابک : ج. ۱: 978-600-461-234-0؛ ج. ۲: 978-600-461-235-7
- وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.
- یادداشت : کتابنامه.
- موضوع : دوما، الکساندر، ۱۸۰۲ - ۱۸۷۰ م.
- موضوع : Dumas, Alexandre
- موضوع : اعتصام‌الملک، یوسف‌خان، [۱۲۵۳] - [۱۳۱۶].
- موضوع : کاترین هوارد، ملکه، همسر هنری هشتم، شاه انگلستان، - ۱۵۴۲ م. — نمایشنامه.
- موضوع : Catherine Howard, Queen, consort of Henry VIII, King of England, - 1542 --
- Drama
- شناسه افزوده : اعتصام‌الملک، یوسف‌خان، [۱۲۵۳] - [۱۳۱۶].
- رده‌بندی کنگره : ۹۱۳۹۸ پ/۹۱۳۸۴۵ PIR
- رده‌بندی دیوینی : ۸۱۳۴/۵۰۹
- شماره کتاب‌شناسی ملی : ۵۵۷۱۲۶۲

کتاب کوله‌پشتی

نهیشت، نکسار ده، در دوره قاجار

«کرین هووارد»

(درام رمانتیک و رز در ۵ جلد و ۸ تابلو)

ترجمه میرزا یوسف خان، عماد الممالک

جلد (ب)

نیایش پورحسن

شابک: ۷-۲۳۵-۴۶۱-۶۰۰-۷۸

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹

طراح جلد: احمد شهیازی

صفحه‌آرا: آتلیه کوله‌پشتی

ویراستار: سیاوش پورحسن

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

نشر کتاب کوله‌پشتی

تلفن: ۶۶۵۹۷۶۱۳ - ۶۶۵۹۴۸۱۰

پست الکترونیک: koolehposhti-pub@yahoo.com

وبسایت: www.ketabekoolehposhti.com

اینستاگرام: [ketabekoolehposhti](https://www.instagram.com/ketabekoolehposhti)

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان کارگر جنوبی، کوچه مهدیزاده، پلاک ۷، واحد ۱۰۲-۱۰۴

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

فهرست

۷.....مقدمه

کتاب چهارم: میرزایوسف خان اعتصام الملک

کتاب چهارم - فصل اول: شرح احوال، زندگانی و آثار «میرزایوسف خان اعتصام الملک»

۱۵.....

کتاب چهارم - فصل دوم: ترجمه آثار نمایشی «یوسف خان اعتصام الملک»..... ۴۱

کتاب چهارم - فصل سوم: «یوسف خان اعتصام الملک و ترجمه درام های «الکساندر دوما»

۵۵.....

۷۷.....فهرست منابع و مآخذ کتاب چهارم

کتاب پنجم: کاترین هووارد

کتاب پنجم - فصل اول: کاترین هووارد» به روایت تاریخ..... ۸۳

کتاب پنجم - فصل دوم: نگرشی بر درام «کاترین هووارد» نوشته «الکساندر دوما»... ۱۱۱

کتاب پنجم - فصل سوم: معرفی «کاترین هووارد» در دوره قاجار..... ۱۵۱

۱۶۷.....فهرست منابع و مآخذ کتاب پنجم

کتاب ششم: درام کاترین هووارد

کتاب ششم - پرده اول - تابلوی اول..... ۱۸۱

کتاب ششم - پرده اول - تابلوی دوم..... ۲۱۵

کتاب ششم - پرده دوم - تابلوی سوم..... ۲۲۷

کتاب ششم - پرده دوم - تابلوی چهارم..... ۲۴۵

کتاب ششم - پرده سوم - تابلوی پنجم..... ۲۶۵

کتاب ششم - پرده چهارم - تابلوی ششم..... ۲۸۱

کتاب ششم - پرده چهارم - تابلوی هفتم..... ۲۹۵

کتاب ششم - پرده پنجم - تابلوی هشتم..... ۳۰۹

کتاب حاضر شامل سه کتاب به قرار: «زندگانی، آثار و تأثیرات میرزا یوسف خان اعتصام‌الملک»، «تحلیل و معرفی درام کاترین هووارد» و «درام کاترین هووارد» است.

اما خدمات و تأثیرات اعتصام‌الملک در ادبیات نمایشی ایران در دوره قاجار به حدی وسیع و پراکنده است که جا دارد پس از گذشت بالغ بر یک قرن، بیشتر مورد توجه واقع گردد. از این رو کتاب حاضر سعی دارد که شرح احوال و آثار و خدمات وی را در حد بضاعت به جا نهد و نمایشی و ادبی ایران معرفی نماید.

اعتصام‌الملک که از استادان مرشده و مستوفیان نجیب‌زاده قاجار بود، همانند بسیاری از آن‌ها در پی کسب آداب و شرف و مقام نبود و بیشتر عمر خود را وقف تحصیل و تألیف و ترجمه نمود.

وی در دوران جوانی اگرچه به زمره تاجران و مشروطه‌طلبان پیوست، اما برخلاف بسیاری از اطرافیان، گرایش و مسلک استدلالی را در پیش گرفت و از این رو شاید بیش از هر روشنگر عصر خود بینش سیاسی، انسانی و ادبی و لوای آثار تألیفی و ترجمه‌هایش ارائه داد. استغناء طبع و عزت نفس و نوآوری در خدمات وی برای جامعه ادبی آن روزگار ایران به حدی تحسین‌برانگیز بود که مسبب شد علامه «دهخدا» شرح زندگانی‌اش را بنویسد، علامه «بهار» ابتکار وی در عرصه مطبوعات را الگو و سرمشق نشریه خود یعنی مجله «دانشکده» قرار دهد، «حسینقلی خان مستعان» از رهروان و پیروان او در زمینه ترجمه آثار مکتب رمانتیک شود؛ و نام و یاد این مرد دلگرمی و قوت‌بخش شاعرانی همچون «نیمایوشیج» گردد.

وی جدا از تسلط به زبان‌های ترکی و عربی و فارسی، به زبان فرانسه نیز آشنایی عمیقی داشت. با آنکه در فقه و اصول و منطق و کلام و حکمت قدیم و علوم حدیث بهره‌آفای داشت، اما به سان سنت‌گرایان خشک و متعصب، از دنیای تجدد و احوال

معاصران غافل نبود. چنانچه ترجمه کتاب «تربیت نسوان» در عصر خاموشی زنان در دوره قاجار دلیلی بر این مدعا است. اعتصام‌الملک در زمینه تجدد و نوآوری نیز همواره از پیشگامان زمان خود بود. تأسیس چاپخانه سربی تبریز و انتشار نخستین نشریه ادبی ایران تحت عنوان «بهار» از جمله اقدامات ارزنده وی است که نمی‌توان آن را به راحتی نادیده انگاشت.

از هم‌چنین پرکارترین مترجم درام‌های «الکساندر دوما» در دوره قاجار است که از دربار سلطنت مظفرالدین‌شاه تا اوایل سلطنت احمدشاه قاجار حدود شش نمایشنامه از این نویسنده فرانسوی را ترجمه نمود که از بین آن‌ها تنها نمایشنامه «ریشار دارلینگتون» (۱۲۹۰ ق. و «خدعه و عشق» (۱۳۲۵ ق) منتشر شده است. گفتنی است نمایشنامه «دعا و عشق» به‌واقع اثر «شیلر» است که الکساندر دوما آن از زبان آلمانی به فرانسه ترجمه نمود. اعتصام‌الملک نیز آن را از نسخه فرانسوی به فارسی برگرداند.

در این مجلد نیز یکی دیگر از ترجمه‌های بی‌نظیر وی از درام‌های الکساندر دوما برای نخستین بار به‌صورت کامل به خوانندگان عزیز تقدیم می‌شود. این درام «کاترین هووارد» است که در سال ۱۸۳۴ م. از سوی دوما نوشته شد، اجرا شد و قرین به شش دهه بعد از سوی اعتصام‌الملک در حوالی سال‌های ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۰ ق. ترجمه گردید اما هیچ‌وقت توفیق انتشار نیافت و برای همیشه به محاق فراموشی سپرده شد.

این درام که در واپسین ایام سلطنت مظفرالدین‌شاه قاجار و در زمان ابنام صدور فرمان مشروطه به‌شیوایی ترجمه شد، بی‌گمان از جمله انتخاب‌های آگاهانه متون نمایشی در دوره قاجار بود که در بطن خود حاوی مصادیقی از فساد دستگاه سلطنتی انگلستان و به عبارتی حکام و صاحب‌منصبان عصر قاجار بوده است.

اعتصام‌الملک در یک کلام از معدود نادره‌کاران ادبی و اجله روشنگران و طایفه روشن‌ضمیران زمان خود بود که که سنگ بنای محکمی را در جهت پیشبرد و غنای ادبیات نمایشی ایران برجای گذاشت.

خوشبختانه اکنون فرصتی دست داد که در این مجموعه برای قدرشناسی از زحمات و خدمات این شخصیت بی‌بدیل و آثار بی‌نظیرش یاد و احترامی به‌عمل‌آید. امید است، این کتاب نیز که همانند سایر پژوهش‌ها خالی از نقصان نیست، نزد روشن‌ضمیران جامعه ادبی و نمایشی کشورمان مورد قبول واقع شود.

بهار ۱۳۹۲ تا پاییز ۱۳۹۷ خ.

نیایش پورحسن

www.ketab.ir